

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กองทัพบกเป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐ โดยมีหน้าที่หลักคือการรับผิดชอบงานด้านการรักษาความมั่นคงภายในประเทศ การรักษาผลประโยชน์ของชาติและการป้องกันภัยคุกคามจากภายนอกประเทศซึ่งจะต้องมีการเตรียมความพร้อมของหน่วยด้านกำลังพลและยุทโธปกรณ์เพื่อรองรับต่อสถานการณ์ภารกิจต่างๆ อยู่เสมอ กองพลทหารราบที่ ๔ เป็นหน่วยงานหนึ่งซึ่งขึ้นตรงต่อกองทัพบกในเขตพื้นที่กองทัพบกที่ ๓ รับผิดชอบงานด้านการป้องกันประเทศ,การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศและภารกิจอื่นๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

นอกจากนี้ กองพลทหารราบที่ ๔ ยังได้ให้ความสำคัญกับข้าราชการกองพลทหารราบที่ ๔ ในด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนาในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ (๑)ร่วมกันเดินทางไกลเพื่อพัฒนาทำความสะอาดวัด (๒)อนุศาสนาจารย์อบรมศีลธรรมหรือนิมนต์พระมาเทศน์ให้ข้าราชการฟัง (๓) ถวายเทียนจำนำพรรษาในวันเข้าพรรษา (๔)ร่วมกันเวียนเทียนในวันวิสาขบูชา, วันมาฆบูชา, วันอาสาฬหบูชา (๕)ส่งข้าราชการเข้าร่วมการโครงการพัฒนาบุคลากรกองทัพบก ณ วัดอัมพวัน จ.สิงห์บุรี (ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ศูนย์พัฒนาจิตใจกองทัพบก) (๖) ส่งข้าราชการเข้าร่วม บรรพชา-อุปสมบท นาคหมู่ โครงการเฉลิมพระเกียรติ ๕ ธันวาคมหาราช

การส่งเสริมพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ทำให้ข้าราชการกองพลทหารราบที่ ๔ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนามากขึ้น การส่งเสริมพระพุทธศาสนา จึงเป็นกระบวนการให้การศึกษาและถ่ายทอดขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมที่งดงามของสังคม เพราะการมีหลักพระพุทธศาสนาเป็นปัจจัยสำคัญที่บอกถึงความเจริญทางด้านจิตใจ และนำไปสู่ความเจริญทางด้านสังคม หากข้าราชการกองพลทหารราบที่ ๔ ได้รับการอบรมและส่งเสริมพระพุทธศาสนาเป็นกิจวัตรแล้ว ก็จะทำให้ข้าราชการทหารซึ่งเป็นรั้วของชาติ มีความมั่นคงทางด้านจิตใจ และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

พระพุทธศาสนาที่ดำรงมั่นคงสืบต่อมาได้จนถึงปัจจุบันนี้ ก็ด้วยพุทธบริษัท ๔ อันได้แก่ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา หรือแบ่งเป็น ๒ ฝ่าย คือบรรพชิต (นักบวช) กับคฤหัสถ์(ผู้ครองเรือน) หรือบรรพชิตกับฆราวาส หรือนักบวชกับทายก ทายิกา ยังมีความเคารพในพระรัตนตรัย ปฏิบัติตาม

หลักไตรสิกขา ดังพุทธพจน์ว่า “เมื่อตถาคต ปรินิพพาน ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ในพระธรรมวินัย ยังมีความเคารพ ยำเกรงในพระศาสนา ในพระธรรม ในพระสงฆ์ ในสิกขา ในกันและกัน นี้แลเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้พระสัทธรรม ตั้งมั่นอยู่นาน”^๑ พุทธบริษัททุกหมู่เหล่า ต่างเป็นเจ้าของพระพุทธศาสนาด้วยกัน “พระพุทธเจ้าตรัสไว้แล้วพุทธบริษัททั้ง ๔ ไม่ใช่แต่ฝ่ายใดฝ่ายเดียว แต่มีทั้งพระสงฆ์และญาติโยม อุบาสก อุบาสิกา หรือบรรพชิต และคฤหัสถ์ทั้งหมดนี้เป็นเจ้าของพุทธศาสนา เรามีสิทธิ์เท่ากัน”^๒ และมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเอื้อเพื่อ เอื้อประโยชน์ต่อกันและกัน หน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการจะต้องทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ก่อนที่พระพุทธองค์จะดับขันธปรินิพพาน พระศาสดาทรงตรัสกับพระอานนท์ ว่า “ธรรมและวินัยที่เราแสดงแล้ว บัญญัติแล้วแก่เธอทั้งหลาย หลังจากเราล่วงลับไปก็จะเป็นศาสนาของเธอทั้งหลาย”^๓ “อันนี้ก็ถือว่าพระพุทธเจ้าตรัสถึงมาตรฐานสัจธรรมในพระพุทธศาสนาว่า เมื่อพระองค์นิพพานแล้ว ก็ให้ถือว่าพระธรรมวินัยนี้เป็นศาสนา”^๔ ดังนั้น หน้าที่ที่สำคัญที่สุด ของชาวพุทธ คือ การรักษาพระธรรมวินัยนั่นเอง และพระศาสดาได้ตรัสไว้แก่มาราว่า มารผู้ใจบาปเราจะยังไม่ปรินิพพาน ตราบเท่าที่ภิกษุทั้งหลายผู้เป็นสาวก ภิกษุณีทั้งหลายผู้เป็นสาวิกา อุบาสกทั้งหลายผู้เป็นสาวก อุบาสิกาทั้งหลายผู้เป็นสาวิกาของเรายังไม่เฉียบแหลม ไม่ได้รับการแนะนำไม่แก่แล้วถ้าไม่เป็นพหูสูต ไม่ทรงธรรม ไม่ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ไม่ปฏิบัติชอบ ไม่ปฏิบัติตามธรรม เรียนกับอาจารย์ของตนแล้ว แต่ยังไม่บอกแสดงบัญญัติกำหนด เปิดเผย จำแนก ทำให้ง่ายไม่ได้ ยังแสดงธรรมมีปฏิหาริย์ปราบพวกปรีวาท ที่เกิดขึ้นให้เรียบร้อยโดยชอบธรรมไม่ได้^๕

สำหรับประเทศไทยของเรา พระพุทธศาสนาได้มาประดิษฐานมั่นคงเป็นเวลาช้านาน บรรพบุรุษของเราได้ทะนุบำรุง รักษาพระพุทธศาสนา มอบเป็นมรดกอันล้ำค่าของชาติมายังอนุชนรุ่นหลัง สังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีความผูกพันกับพระพุทธศาสนาตลอดมา คนไทยประมาณร้อยละ ๙๐ นับถือพระพุทธศาสนาพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นองค์พระประมุขของชาติทุกๆพระองค์ ตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบันทรงเป็นพุทธมามกะ เป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก ทรงยกย่องเชิดชูพระพุทธศาสนาให้มีความมั่นคง และเจริญรุ่งเรืองตลอดมาถึงกับกล่าวกันว่าเมืองไทยเป็นเมืองพระคือ

^๑ อก.ปญจก.(ไทย) ๒๒/๒๐๑/๓๔๓-๓๔๔.

^๒ พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตฺโต), ภัยแห่งพระพุทธศาสนาในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๕), หน้า ๕๐.

^๓ ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๑๖/๑๖๔.

^๔ พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตฺโต), พุทธบริษัทกับพระธรรมวินัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปัญญา, ๒๕๓๖), หน้า ๑๘.

^๕ ที.ม. (ไทย) ๑๐/๑๗๕/๑๒๓-๑๒๔.

เป็นเมืองพระพุทธศาสนา โดยถือพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทย^๖

แต่สภาพ “พระพุทธศาสนาของเรา (ในปัจจุบัน) กำลังมีสภาพไม่ผิดกับผลมะเดื่อสุกงอมสีเหลืองอร่ามของยอดเจดีย์และปราสาทวิหาร นั้น เป็นเพียงสัญลักษณ์ว่า พุทธศาสนาของเรามีอยู่ในเขตพัทธสีมาเท่านั้นแล้ว จะมีหนอนบ่อนเขาอยู่ข้างหรือไม่”^๗ พระพุทธศาสนาในปัจจุบันมีความเสียหายเกิดขึ้นเรื่องแล้วเรื่องเล่าอย่างต่อเนื่อง ปัญหาที่สำคัญคือ บริษัท ๔ ไม่ประพฤติตามหลักคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า การทำหน้าที่ระหว่างบรรพชิตและคฤหัสถ์ ผิดแผกไปจากเจตนารมณ์ของพระศาสดาตั้งพุทธพจน์ว่าคฤหัสถ์และบรรพชิตต้องพึ่งกันทางอาโมสและทางธรรม พราหมณ์และคฤหบดีเป็นผู้มีอุปการะมากแก่เธอ บำรุงเธอด้วย จีวร ปินทพาท เสนาสนะ และ คิลานปัจจัยเภสัชบริขารแม้เธอทั้งหลาย ก็จงเป็นผู้มีอุปการะมาก(ตอบแทน) แก่พราหมณ์และคฤหบดีเหล่านั้นเธอจงแสดง ธรรมอันงามเบื้องต้น ทามกลางและเบื้องปลายประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งความหมายและอักขรวิธีอันบริสุทธิ์บริบูรณ์ทุกประการแก่พราหมณ์และคฤหบดีเหล่านั้นคฤหัสถ์ กับบรรพชิตต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันด้วยอาโมสทานและธรรมทาน อยู่ประพฤติพรหมจรรย์ เพื่อต้องการ สลัด โสกะ เพื่อกระทำที่สุดแห่งทุกข์โดยชอบ^๘

การทำหน้าที่ต่อกันไม่ถูกต้องระหว่างบรรพชิตและคฤหัสถ์เป็นการบำรุงพระศาสนาที่คลาดเคลื่อนผิดเพี้ยน การบำรุงพระพุทธศาสนาอย่างที่ทำกันอยู่ตามธรรมดานั้นคือช่วยเหลือพระภิกษุสามเณร ให้ได้เป็นอยู่โดยสะดวกสบาย ให้มีวิวัฒนาการเกิดขึ้น เป็นปีกแผ่นมั่นคง “นี่แหละคือการบำรุงพระศาสนา ชนิดที่จะเปรียบเทียบกันให้ดีแล้ว ก็เหมือนกับการเลี้ยงไก่ไว้ไข่ให้สุนัขกิน”^๙

ผลก็คือพุทธบริษัท ๔ จะไม่ได้รับประโยชน์จากพระพุทธศาสนาเท่าที่ควร การบำรุงที่ผิดนี้มิได้ส่งผลเสียหายแก่บรรพชิต และคฤหัสถ์เท่านั้น กับส่งผลเป็นส่วนหนึ่งของการทำลายพระพุทธศาสนาทางอ้อม ในฐานะที่พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติของประเทศไทย ซึ่ง “ มีประชากรเป็นชาวพุทธประมาณ ๙๕% ^{๑๐} และบรรพบุรุษของเราได้บำรุงรักษาพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง สืบมาจนปัจจุบัน “ คือ ทำให้พระศาสนามั่นคงเจริญ เป็นที่พึ่งแก่สัตว์ทั้งหลายได้

^๖ พิชุร มลิวลย์, พระไตรปิฎกสำหรับประชาชน, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๖), หน้า ๑.

^๗ สมพร พรหมพิตร, อาญาวัด อาญาบ้าน, (กรุงเทพมหานคร : นิติธรรม, ๒๕๓๒), หน้า ๘.

^๘ ชู.อิตติ. (ไทย) ๒๕/๑๐๗/๔๘๖-๔๘๗.

^๙ พุทธศาสนิก, การบำรุงพระศาสนา, (นนทบุรี : ศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา, (ม.ป.ป.), หน้า ๘.

^{๑๐} พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตโต), ภัยแห่งพระพุทธศาสนาในประเทศไทย, หน้า ๑๙.

จริง”^{๑๑} ทำให้อุบาสกอุบาสิกาในปัจจุบันต่างได้รับประโยชน์ จึงควรจะปรับเปลี่ยนวิธีการบำรุงพระพุทธศาสนาที่คลาดเคลื่อนไปให้ถูกต้อง

สำหรับ ข้าราชการกองพลทหารราบที่ ๔ ได้มีการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐบาล ,เอกชน และประชาชน มีบทบาทเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับท้องถิ่น เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน หากได้ให้ความรู้ความเข้าใจในหลักการของพระพุทธศาสนาที่ถูกต้องแล้วแก่ ข้าราชการกองพลทหารราบที่ ๔ แล้ว ความรู้ความเข้าใจนี้ย่อมนำไปสู่การปฏิบัติงานที่ดี กับหน่วยงานของตนเองและหน่วยงานอื่นด้วย และจะเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานและครอบครัวได้มีการส่งเสริมพระศาสนาอย่างถูกต้อง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาในเรื่องบทบาทการส่งเสริมพระพุทธศาสนาของข้าราชการกองพลทหารราบที่ ๔ เพื่อที่จะได้ทราบว่าข้าราชการกองพลทหารราบที่ ๔ มีการส่งเสริมพระพุทธศาสนาอย่างไร และจะได้แนวทางในการส่งเสริมพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องโดยจะใช้ข้อมูลการวิจัยนี้ เพื่อเป็นการปฏิบัติและเผยแผ่พุทธธรรมให้ถูกต้องยิ่งขึ้นไป

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาบทบาทการส่งเสริมพระพุทธศาสนาของข้าราชการกองพลทหารราบที่ ๔

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นในการส่งเสริมพระพุทธศาสนาของข้าราชการกองพลทหารราบที่ ๔

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ บทบาทการส่งเสริมพระพุทธศาสนา ของข้าราชการกองพลทหารราบที่ ๔ แตกต่างกันอย่างไร เป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ กองพลทหารราบที่ ๔ ค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราชอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

^{๑๑} พุทธทาสภิกขุ, การบำรุงพระศาสนา, หน้า ๕.

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ข้าราชการกองพลทหารราบที่ ๔ ที่พักอาศัยในค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราชที่มีหลักฐานตามทะเบียนบ้าน ระบุว่านับถือศาสนาพุทธ จำนวน ๓๐๐ คน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านกลุ่มประชากร จำนวน ๑๖๙ คน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ บทบาทของข้าราชการกองพลทหารราบที่ ๔ ในด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านเวลา เริ่มทำการศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือน สิงหาคม ๒๕๕๖ ถึง มกราคม ๒๕๕๗

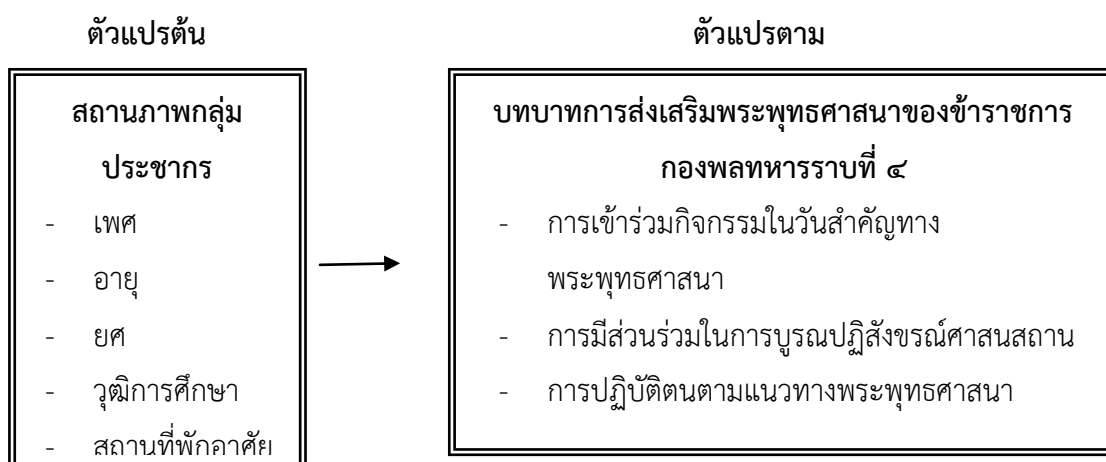
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

บทบาท หมายถึง การทำตามหน้าที่ของแต่ละบุคคลที่ต้องปฏิบัติตนทั้งต่อตนเองและคนอื่น บทบาทเป็นการกระทำหน้าที่ที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบการปฏิบัติงานตามหน้าที่ในที่นี้กำหนดให้ข้าราชการกองพลทหารราบที่ ๔ มีบทบาทใน ๓ ด้าน คือ บทบาทการเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา บทบาทด้านการมีส่วนร่วมในการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสถาน บทบาทด้านการปฏิบัติตนตามแนวทางพระพุทธศาสนา

การส่งเสริม หมายถึง การอุปถัมภ์ การเกื้อหนุน การให้ความช่วยเหลือทำนุบำรุง การเข้าร่วม การมีส่วนร่วม สนับสนุนพระพุทธศาสนาให้ดีขึ้น

ข้าราชการกองพลทหารราบที่ ๔ หมายถึง ข้าราชการทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานสังกัดกองพลทหารราบที่ ๔ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๑.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๗.๑ ทำให้ทราบถึงหลักการส่งเสริมพระพุทธศาสนาที่ถูกต้อง

๑.๗.๒ ทำให้ทราบถึงบทบาทการส่งเสริมพระพุทธศาสนาของของข้าราชการทหารกองพลทหารราบที่ ๔ ในปัจจุบัน